

MAKROEKONOMI

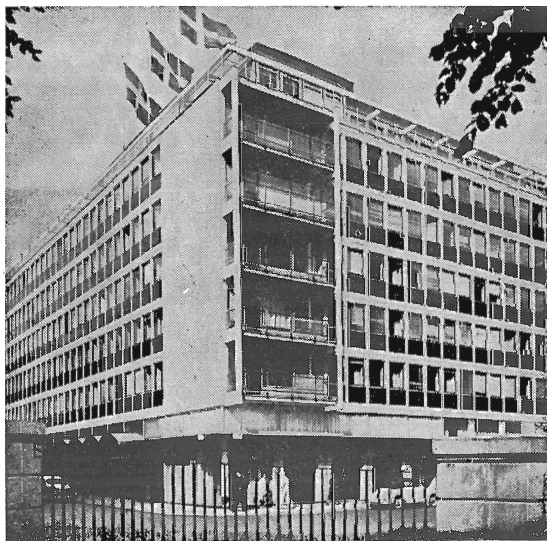
”Syftet med denna bok är att presentera makroekonomins grundidéer så enkelt och klart som möjligt, inte bara för att läsarna skall klara sina examina utan också i hopp om att något av den moderna nationalekonomins centrala tankegångar och slutsatser skall stanna kvar i minnet långt efter att dessa examina fallit i glömska.” Så inleder *Robert Heilbroner* förordet till sin bok *Makroekonomi* (Wahlström & Widstrand, Stockholm 1967, 244 s, kr 14:50). Boken kom ut 1965 i USA. Originalets titel ”Understanding Economics” understryker än mer att det är fråga om att förklara för den oinitierade läsaren vad makroekonomi innebär. Den uttalade ambitionen att lära universitetsstuderande makroekonomi för livet och inte för skolan delas förmodligen av andra läroboksförfattare. Denna bok är emellertid så lättläst att man skulle kunna utsträcka ambitionen till att finna läsare även utanför universitetet. Det finns alltför få populärt skrivna böcker inom nationalekonomins område. På detta sätt kan boken fylla ett tomrum. Algebra och diagram används mycket sparsamt. I de fall de används förekommer de efter en verbal framställning av ämnet. Däremot är boken rikt illustrerad med figurer som klargör sambandet mellan olika sektorer i ekonomin. Åtskilliga tabeller med belysande statistik från den amerikanska ekonomin ökar läsvärdet.

Efter inledningen uppmanas läsaren att inta en upphöjd ställning som från ett flygplan för

att studera ekonomin. I ett kapitel med titeln "Rikedom och produktion" presenteras de tre flödena i ekonomin: produktionsflödet, konsumtionsflödet och investeringsflödet. Dessa flöden utgör grundstommen i den följande framställningen. Produktionsflödet presenteras på följande målande sätt: "Vi kan lättare göra oss en föreställning om flödet som helhet om vi tänker oss att varje vara och tjänst som frambringas — varje limpa, varje skruv och mutter, varje läkarbesök, varje teaterföreställning, varje bil, båt, svarv eller tygrulle — kan identifieras på samma sätt som en radioaktiv isotop gör det möjligt för oss att iaktta, hur vissa slag av celler förflyttar sig i kroppen." Visserligen är det mycket få personer som har sett en radioaktiv isotop, men denna svaghet förminskas av möjligheten att se produkterna som lysande lampor på vägen fram till slutprodukten.

Författaren utvecklar sedan tanken med kretsloppet i en modell av en ekonomi med stationärt kretslopp på Schumpeters sätt. I samband med detta förklaras begreppen bruttonationalprodukt, nettonationalprodukt och nationalinkomst. Nationalprodukten beskrivs med utgångspunkt från kostnadssidan i ett tänkt företags vinst- och förlusträkning. Följande kostnadsposter ingår: Löner och förmåner för de anställda; Hyror, kapitalränta och vinst; Råvaror, material m m; Skatter utom inkomstskatt; Avskrivningar. Vissa av dessa kostnader utgör ersättning till produktionsfaktorer. Löner är betalning till faktorn arbete, kapitalränta till faktorn kapital, hyror betalning för användning av jord eller naturtillgångar. Bolagets utbetalning till produktionsfaktorer representerar värdet av den nya produktion som bolaget har tillfört ekonomin av egen kraft. Om man lägger ihop alla företags betalningar till produktionsfaktorer får man nationalinkomsten till faktorkostnad. Alla utbetalningar till produktionsfaktorer är inkomstutbetalningar. Så är begreppet nationalinkomst-förklarat. Materialkostnader är däremot en post som består av summa kostnader för ett annat

företag, leverantören av våra råvaror. Det visas i en figur hur materialkostnaderna kan uppdelas på faktorkostnader, materialkostnader och övriga kostnader för ett annat företag längre bak i kedjan. Om man till nationalinkomsten, d v s betalningar till produktionsfaktorer, lägger indirekta skatter får man nettonationalprodukten. Lägger man därtill avskrivningarna får man bruttonationalprodukten. Så har dessa nationalekonomiska termer förklarats med utgångspunkt från ett företags kostnader på ett elegant sätt. Detta skrivsätt borde kunna attrahera läsare som

ATT HYRA

Ja, inte hela huset men sammanträdes- och konferensrum.

I Industrihuset, centralt beläget på Östermalm i Stockholm, finns kongressal med 275 platser och 8 sammanträdesrum med plats för 6 till 50 personer. Fullständig konferensutrustning med tillgång till allt från projektorer och flaneltavlor till eget offsettryckeri och anläggning för simultantolkning. Stor erfarenhet av konferenser av olika slag.

Industrirestaurangen ordnar luncher och middagar. Bank och fullservicegarage finns i huset. 20 % rabatt på lokalhyran för medlemmar i Industriförbundet.

För information och bokning — kontakta **Sveriges Industriförbund**, Serviceavdelningen, Artillerigatan 34, Stockholm O, tel. 08/63 50 20.

är verksamma i företag utan att ha läst nationalekonomi.

I ett kapitel om konsumtionen redogör Heilbronner för inkomsternas fördelning mellan sparande och konsumtion i historisk belysning. Begreppet konsumtionsbenägenhet introduceras och belyses med ett scatterdiagram över personliga konsumtionsutgifter och disponibla inkomster. Konsumtionsutgifternas passiva karaktär och beroende av inkomstens storlek framhålls. Man kan inte föreslå att en lågkonjunktur skall hävas genom att man uppmanar konsumenterna

att köpa mer. Det kan de inte göra om de inte har mer att köpa för. Lösningen på detta problem sparas till kapitlet om den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns beteende måste jämföras inte med ett privat företag utan med hela företagssektorn. Här kommer man in på teori för finanspolitik. Problemet med statsskulden klargörs och möjligheten att underbalansera budgeten diskuteras. Heilbronner framhåller att om man betraktar statsskuldens ökning enbart som den finansiella motsvarigheten till en ökning av den offentliga förmögenheten, skulle det vara lätt att motivera en underbalansering av budgeten. Om budgeten delades upp på kapitalbudget och driftbudget, som sker i många europeiska länder, skulle man få ökad klarhet i dessa frågor. Detta är ett för Sveriges del särskilt intressant påpekande med tanke på att man här ibland klagar över att denna uppdelning skapar möjligheter för manipulationer som undanskymmer möjligheten att avgöra om en budget varit expansiv eller kontraktiv.

Boken innehåller en del uttalanden och värderingar som är ganska främmande för en svensk läsare. Det sägs bl a att "nationalekonomerna brukar anse att full sysselsättning råder om 96 % av dem som vill ha arbete också har det". I Sverige har vi som bekant större krav på sysselsättningsgraden. Författaren hävdar också att en stor del av arbetslösheten beror på ökad förvärvsverksamhet bland kvinnor och att detta orsakats av att folk vill ha extrainkomster. Beräkningar av vilket år Sovjetunionen skall gå ifatt Förenta staterna i fråga om industriproduktion m m förutsätts intressera den amerikanska universitetsungdomen. Däremot sägs inte ett ord om de underutvecklade länderna.

Det finns goda förutsättningar för att de som får läsa Heilbronners bok som nybörjarbok i nationalekonomi skall komma ihåg innehållet även efter examen eftersom boken är mycket väl-skriven och klargörande.

Siv Gustafsson

Mervärde skatten

Handledning

Lagtext

med

kommentar

*Hans Fridolin
Dag Helmers*

*Norstedts/
Industriförbundets
förlag*

I bokhandeln eller från Industriförbundets förlag.

Pris 24 kr exkl oms och (vid försändelse) porto